

“ ...

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü görevlilerince yapılan trafik denetiminde, ... idaresindeki davacı şirkete ait 16 S 0202 plaka sayılı minibüs cinsi araç ile “drift” yapıldığından bahisle aracın altmış gün süre ile trafikten men edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. ... araç sahibi olmayıp, davacı şirkette şoför olarak çalışmaktadır.

Anayasa'nın 38. maddesinde “Ceza sorumluluğu şahsidir.” hükmü yer almaktadır. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi; bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmaması demektir. Diğer bir anlatımla, bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulamamasıdır. Söz konusu maddede adli ve idari cezalar arasında bir ayırım yapılmamıştır. Dolayısıyla, İdari makamlar tarafından tesis edilen ve muhataplarının hak ve menfaatlerini kısıtlayan idari işlemlerin de ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine tabi olduğu açıktır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden bir de belirlilik ilkesidir. Belirlilik ilkesi; yasal düzenlemelerin gerek kişiler gerekse idare yönünden herhangi bir duraksamaya veya kuşkuya yer vermeyecek derecede açık, net ve anlaşılabilir olması demektir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Kanun'un 3.maddesinde şoför, karayolunda, ticari olarak tescil edilmiş bir motorlu taşıtı süren kişi olarak; araç sahibi ise, araç için adına yetkili idarece tescil belgesi verilmiş veya sahiplik veya satış belgesi düzenlenmiş kişi olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlardan şoför ile araç sahibinin her zaman aynı kişi olmayacağı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, ülkemizde ticari anlamda taşımacılık yapılmasında çoğu zaman araç şoförü ile araç sahibi aynı kişi olmamaktadır. Dolayısı ile karayollarındaki trafik ile ilgili hukuki düzenlemelerin yukarıda yer alan ceza sorumluluğunun şahsiliği ve belirlilik ilkelerine uygun olarak yapılması gerekmektedir.

26/10/2018 tarih ve 30577 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7148 sayılı Kanun ile 2918 sayılı Kanun'un 67. maddesinin 1. fıkrasına (d) bendi eklenmiş, bu fıkra ile “Herhangi bir zorunluluk olmaksızın, karayollarında dönüş kuralları dışında bilerek ve isteyerek aracın el freninin çekilmesi suretiyle veya başka yöntemlerle aracın ani olarak yönünün değiştirilmesi veya kendi etrafında döndürülmesi yasaktır.” kuralı getirilmiştir. Ayrıca aynı maddenin değiştirilen 2. fıkrasına “Aynı fıkranın (d) bendi hükümlerine uymayan sürücülere 5.010 Türk lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri altmış gün süreyle geri alınır. Ayrıca, araç altmış gün süre ile trafikten men edilir.” hükmü eklenmiştir. Bu kurala uyulmaması dununu için düzenlenen yaptırım, her ne kadar araç şoförünün araç sahibi olması durumunda yukarıda izah edilen ceza sorumluluğunun şahsiliği ve belirlilik ilkelerine aykırı olmasa da, araç şoförünün araç sahibi olmaması durumunda aracın altmış gün süre ile trafikten men edilmesi yaptırımını bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu olması sonucunu doğurmaktadır.

Sonuç olarak, davacıya ait aracın altmış gün süre ile trafikten men edilmesi sonucunu doğuran 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun “Araç manevralarını düzenleyen kurallar”

Esas Sayısı : 2019/1
Karar Sayısı : 2019/14

başlıklı 67. maddesinin 2. fıkrasının 3. cümlesinde yer alan “Ayrıca, araç altmış gün süre ile trafikten men edilir.” hükmünün, araç sahibinin şoför olmaması durumunu düzenlemediği, araç sahibi ile şoförün farklı kişiler olması durumunda Anayasa’nın yukarıda yer alan ceza sorumluluğunun şahsiliği ve belirlilik ilkelerine aykırılık teşkil ettiği görüşüyle Anayasa Mahkemesi’ne başvurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “Araç manevralarını düzenleyen kurallar” başlıklı 67. maddesinin 2. fıkrasının 3. cümlesinde yer alan “Ayrıca, araç altmış gün süre ile trafikten men edilir.” hükmünün Anayasanın 2., 5., 10., 13., 38. ve 49. maddelerine aykırı olduğu düşüncesi ile iptali için Anayasa Mahkemesi’ne gidilmesine, dava dosyasının tüm ekleriyle birlikte oluşturulacak suretinin Anayasa Mahkemesi’ne sunulmasına, iş bu karar ile dosya suretinin Anayasa Mahkemesi’ne ulaşmasından itibaren 5 ay süre ile karar verilinceye kadar davanın bekletilmesine, beş ay içerisinde karar verilmez ise davanın mevcut mevzuata göre sonuçlandırılmasına, 11/12/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

Esas Sayısı : 2019/18

Karar Sayısı : 2019/6

“Hakimliğimizde görülmekte olan 2019/308 d.ış sayılı dosyada ... 30/01/2019 günü saat 01:00 sıralarında ... plakalı araç ile seyir halinde iken 2968 sayılı yasanın 67/1-d maddesine aykırı eylemi nedeniyle hakkında 5.010,00 TL idari para cezası uygulandığı, sürücü belgesinin geçici olarak altı ay süre ile alındığı, kabahate konu kullandığı aracın da 60 gün süre ile Trafikten Men edildiği ve Emniyet otoparkına çekildiği, bu işlemlerden 60 gün süre ile Trafikten Men işlemine karşı eşi ... plakalı aracın kendisine ait olduğunu, eşinin kendisi uyurken habersiz olarak aracı götürdüğünü ve dirift yapması nedeniyle eşi hakkında idari yaptırım kararı uygulandığı, söz konusu aracada el konulduğu, aracının emniyet tarafından verilmediğini, suçta şahsılık ilkesi doğrultusunda eşinin işlemiş olduğu eylem nedeniyle kendisinin cezalandırıldığını, aracının kendisine iade edilmesini mahkememizden talep etmiştir.

2918 sayılı yasanın 67. Maddesine 18/10/2018 tarih 7148 sayılı yasanın 22. Maddesi ile eklenen madde uyarınca "Herhangi bir zorunluluk olmaksızın, karayollarında dönüş kuralları dışında bilerek ve isteyerek aracın el freninin çekilmesi suretiyle veya başka yöntemlerle aracın ani olarak yönünün değiştirilmesi veya kendi etrafında döndürülmesi yasaktır.

(Değişik:18/10/2018-7148/22 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri hükümlerine uymayan sürücülere 235 Türk lirası idari para cezası verilir. Aynı fıkranın (d) bendi hükümlerine uymayan sürücülere 5.010 Türk lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri altmış gün süreyle geri alınır. Ayrıca, araç altmış gün süre ile trafikten men edilir. Bu şekilde sürücü belgesi geri alınanlar psiko-teknik değerlendirmeden ve psikiyatri uzmanının muayenesinden geçirilerek sürücü belgesi almasına mâni hâli olmadığı anlaşılanlara bu Kanun kapsamında verilen trafik idari para cezalarının tahsil edilmiş olması şartıyla geri alma süresi sonunda belgeleri iade edilir" hükmünü içermektedir.

Uyuşmazlık konusunun ... eylemi nedeniyle ... plakalı aracın kayıt maliki ... mağduriyetinin bulunup bulunmadığı, sürücünün eylemi nedeniyle aracın trafikten men edilmesi işleminin hukuka uygun olup olmadığı hususudur.

Anayasa Mahkememizin yerleşik içtihatlarında da belirttiği üzere Anayasamızın " Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar" kenar başlıklı 38. Maddesinin 7. fıkrasında "Ceza sorumluluğu şahsidir" hükmü yer almaktadır. Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarından olup, aynı zamanda evrensel hukukta da hukukun genel ilkeleri haline gelmiş kurallardandır. Anayasamızın 38. Maddesinde Adli ve İdari Cezalar arasında bir ayırım yapılmadığı, Hukuk devletinde ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerinin ancak kanunla konulabileceği, herkesin kendi eyleminden sorumlu tutulacağı, başkalarının suç oluşturan eylemlerinden dolayı cezalandırılmayacağı kabul edilmiştir. Anayasa Mahkememizin 29.11/2012 tarih 2012/106 esas ve 2012/190 karar sayılı kararında bahsettiği gerekçeler ile 2918 sayılı Yasanın 36. Maddesinin 4262 sayılı Karayolları Trafik Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanunun 4. Maddesiyle düzenlenen 3. Fıkrasının 4. Cümlesinin Anayasaya aykırı olduğunu ve iptaline karar verdiği, bu kararın hakimliğimizde görülmekte olan uyuşmazlık konusu olay bakımından da araç sahibinin hangi eyleminin suç sayıldığına açık bir şekilde gösterilmemesi, araç sahibi ile kabahate konu eylem arasında illiyet bağının bulunmaması, araç sahibinin eşinin işlemiş olduğu eylem nedeniyle kendisine ait aracın trafikten men edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkını da kısıtlar şekilde cezalandırılmasına yol açan yönleri itibarıyla benzerlik taşıdığı ve söz konusu iptal kararının somut norm yolu ile defi yoluna başvurduğumuz uyuşmazlık bakımından emsal teşkil ettiğini düşünmekteyiz.

Esas Sayısı : 2019/18

Karar Sayısı : 2019/6

... plakalı araca el koyma işleminin fiilen icrasına başlandığı, aracın halen kolluk görevlisinin tutmuş olduğu tutanağa istinaden emniyet otoparkında bulunduğu, tutanağın icrasının 60 gün süre ile olması, somut norm yoluyla Anayasaya aykırılık incelemesinde geçecek olan 5 aylık sürenin beklenmesi halinde başvuran tarafın lehine kanun iptal edilse dahi verilecek olan kararın yapılan işlemin hukuka aykırı olduğunun ancak tespitine imkan sağlayacağı, başvuranın uğramış olduğu haksızlığı giderecek sonuç sağlamayacağı anlaşılacakla ileride hakimliğimize başvuran başvuruçunun telafisi mümkün olmayan zarara uğrayacağı kanaatiyle itiraz konusu maddenin yürütmesinin durdurulması hususunu talep etmek gerekmiştir.

Tüm bu nedenlerle; 2918 sayılı yasanın 67. Maddesine 18/10/2018 tarih 7148 sayılı yasanın 22. Maddesi ile eklenen maddenin "Ayrıca, araç altmış gün süre ile trafikten menedilir." hükmünü içerir ibarenin Anayasamızın 2,38 ve 35 maddelerine aykırı olduğu hususunda kanaatimizin oluştuğu, Anayasamızın 152. Maddesinde öngörülen yetkiye dayanarak söz konusu kanun hükmünün Anayasaya aykırı olması nedeniyle İPTALİNE ve YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA karar verilmesi arz ve talep olunur."